

A photograph of a person standing on a wet city street at night, holding a large, blank white rectangular sign. The person is seen from behind, with their legs visible. The street is wet and reflects the warm, yellow light of a street lamp in the background. Several cars are parked or moving in the distance, and a multi-story building is visible in the background. The overall atmosphere is dark and moody.

TAHIR HAMUT IZGIL

Quan vinguin a arrestar-me a mitja nit

Traducció de Marc Barrobés

Empúries

Tahir Hamut Izgil

Quan vinguin a
arrestar-me a
mitja nit

Memòries d'un poeta uigur
del genocidi de la Xina

Presentació de Joshua L. Freeman
Traducció de Marc Barrobés

Editorial Empúries
Barcelona

Primera edició: maig del 2024

Títol original: *Waiting to be arrested at night. A Uyghur poet's memoir of China's genocide*

© Tahir Hamut Izgil, 2023

© de la presentació: Joshua L. Freeman, 2023

© de la traducció: Marc Barrobés Meix, 2024

La traducció catalana parteix de la traducció de l'úigur a l'anglès de Joshua L. Freeman, que constitueix l'edició original del llibre.

Amb el suport de:



Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664 – 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialemipuries.cat

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 7.452-2024
ISBN: 978-84-19729-35-4

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté
l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema
viu i en creixement.

A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa
d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos)
si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu
contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com
o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.



TAULA

<i>Presentació, per Joshua L. Freeman</i>	9
<i>Pròleg. L'interrogatori</i>	23
1. Una trucada de telèfon des de Pequín.	45
2. La meva arrogància	59
<i>La presó de dones</i>	73
3. Convidats no desitjats	74
4. Eli, el llibreter	84
5. El braçal vermell.	96
<i>Carrer Unitat</i>	103
6. A través de la finestreta d'un cotxe	104
7. La clau.	120
8. El soterrani de la comissaria de policia.	131
<i>El teu lloc desconegut</i>	144
9. Passaports	145
10. Denegació	156
11. La costa llunyana	168

<i>Perdut a París</i>	181
12. Paperets blancs i paperets blaus	183
13. Dins de la tempesta	195
14. Quan vinguin a arrestar-me a mitja nit.	205
15. La porta es tanca.	220
<i>Cos</i>	233
16. L'apartament	234
17. Sense acomiadar-me.	244
18. Un viatge només d'anada.	253
<i>En algun altre lloc</i>	266
<i>Epíleg</i> . Somnis de l'exili	267
<i>Què és</i>	282
<i>Agraïments</i>	285

Pròleg

L'INTERROGATORI

Després de dinar, un dia de març del 2009, estava assegut a la meva biblioteca llegint. La meva esposa Marhaba era a la cuina desant els plats.

Algú va trucar a la porta. Vaig obrir i vaig trobar dos homes joves i una dona jove, tots tres uigurs. Darrere meu, la Marhaba va sortir de la cuina.

—Tahir Hamut és vostè? —va preguntar l'home jove que anava al davant.

—Servidor.

—Volíem parlar amb vostè sobre el registre de l'habitatge. Li fa res acompanyar-nos a la comissaria de policia?

—La veu era calmada. El parell del darrere semblaven els seus ajudants. Era evident que els meus visitants eren agents de policia de paísà.

A la Xina, el registre de l'habitatge consigna la informació bàsica sobre cadascun dels membres d'una família i és considerat la forma més important de document d'identificació. Examinar un registre d'habitatge és una excusa habitual de la policia per inspeccionar una casa o detenir un individu.

—Naturalment —vaig respondre, amb la mateixa calma.

—Agafi el carnet d'identitat —va afegir l'agent.

—Ja el porto —vaig dir tocant-me la cartera, que duia a la butxaca.

La Marhaba ens observava nerviosa.

—No pateixis, no és res —li vaig dir mentre em posava la jaqueta i les sabates—. Només és sobre el registre del nostre habitatge.

Mentre baixàvem les escales, vaig notar que els agents caminaven davant i darrere meu, encerclant-me. Feia un dia clar però fred.

Els agents havien vingut amb un cotxe civil, la qual cosa volia dir que tot allò passava de manera extraoficial. Vaig seure al darrere amb l'home jove que havia parlat amb mi. L'altre home conduïa; la dona jove seia al seient del copilot.

Naturalment, jo no sabia per què se m'enduïen. No se m'acudia res que hagués fet recentment que en pogués haver estat la causa.

Vam sortir del meu complex d'apartaments i de seguida vam ser a l'avinguda principal. Per arribar a la comissaria local, havíem de tornar a mà esquerra a la cruïlla. Vam girar a la dreta. Just aleshores, l'home jove que havia parlat amb mi es va treure la identificació de policia de la butxaca i me la va ensenyar com qui no vol la cosa.

—Em dic Ekber. Ell és en Mijit. Som de l'Agència de Seguretat Pública d'Ürümchi. Voldríem conversar una estona amb vostè.

No em va presentar la dona jove.

Era un bon senyal que l'Ekber s'hagués adreçat a mi amb el pronom respectuós *siz*. Si m'haguessin considerat un delinqüent, haurien fet servir bruscament l'informal *sen* des de bon principi.

Jo vaig continuar en silenci i vaig fer tot el possible per mantenir la calma. Per experiència, sabia que reaccionar massa bruscament no era bo en aquella mena de situacions. Era important que fes la impressió que no tenia ni idea de per què se m'emportaven. A ells els encantava veure la por, l'angoixa i la confusió de la gent.

—Com es guanya la vida? —va preguntar l'Ekber. Allò no era un interrogatori; m'estava posant a prova.

—Soc director de cinema —vaig respondre simplement. Ell va assentir amb el cap confirmant-ho i va continuar l'interrogatori.

—Escriu guions, també?

En sentir allò, em vaig preguntar si m'havien detingut pel que escrivia.

—No, dirigeixo els guions d'altres persones.

—De qui són els guions que ha dirigit?

Jo vaig citar el nom de tres guionistes. Un d'ells era el meu amic Perhat Tursun.

—Perhat Tursun és el que va insultar el nostre profeta Mahoma?

Vaig quedar astorat en sentir allò en boca d'un agent de policia, però de seguida em vaig recobrar. Es devia voler fer una idea de la meva visió religiosa. Tot i això, em vaig sentir molest pel seu comentari.

—Ha llegit la novel·la en la qual suposadament Perhat Tursun insultava el profeta? —La veu delatava la meva irritació. Ell no estava disposat a retractar-se.

—No, he llegit l'assaig que van escriure sobre la novel·la.

—Doncs li recomano que es llegeixi la novel·la —vaig replicar—. Els funcionaris del govern haurien de ser escrupolosos.

L'art del suïcidi de Perhat Tursun, publicada deu anys abans, tractava temes que la literatura uigur sempre havia evitat: l'alienació, la sexualitat, el suïcidi. Amb aquell desafiament a les convencions estètiques i els costums socials uigurs, la novel·la havia provocat molta controvèrsia en l'escena literària. I després de l'acusació falsa d'un crític conservador que afirmava que la novel·la insultava el profeta, Perhat Tursun havia patit molts atacs enmig d'un ferotge debat públic. Fins i tot havia rebut amenaces de mort.

—Vostè també és escriptor? —va preguntar l'Ekber.

—Escric poesia.

—Quina mena de poemes escriu?

—Vostè no entendria la mena de poemes que escric.

—Ah, escriu coses abstractes i rebuscades? —va dir amb un somriure burleta. Jo no vaig dir res. Es va fer el silenci dins del cotxe. Circulàvem per carrers coneguts de la ciutat.

Jo encara no sabia per què se m'havia emportat la policia aquell dia i em preguntava si potser tenia alguna relació amb l'època que havia estat a la presó dotze anys abans. En aquest cas, tenia un bon problema.

L'any 1996 havia pensat d'anar a estudiar a Turquia i em van detenir a la frontera de la Xina amb el Kirguizstan per haver «intentat treure del país materials il·legals i confidencials». En una època en què qualsevol uigur podia ser detingut amb qualsevol pretext, m'havia arribat el torn. Després d'un any i mig en una presó a Ürümqi, em van condemnar a tres anys de reforma a través del treball. Com que ja havia complert la meitat de la condemna, em van enviar a complir l'any i mig restant al Camp de Reeducació a través del Treball de Kashgar.

Quan vaig sortir del camp en llibertat, ja m'havien acomiadat de la feina de mestre. Vaig tornar a Ürümqi sense feina ni diners ni casa; l'única cosa que tenia era el meu registre d'habitatge.

Treballant dia i nit, vaig aconseguir establir-me com a director de cinema. Com a «director descalt», però, treballant fora del sistema estatal, em contractaven sobretot per dirigir sèries de televisió, vídeos musicals i anuncis de baix pressupost. Amb prou feines em guanyava la vida. De vegades no trobava cap pel·lícula per dirigir.

Cap a aquella època, l'Emissora de Televisió de Xinjiang estava contractant traductors que traduïssin les notícies diàries del xinès a l'uigur. Tot i que vaig quedar el primer en la prova de competències entre els aproximadament tres-cents sol·licitants, la comprovació d'antecedents polítics va revelar que m'havien acomiadat d'una feina anterior i no em van contractar.

Després d'allò vaig treballar durant una època d'escriptor. Em va resultar impossible, però, guanyar-me la vida amb l'escriptura. Així és com estaven les coses quan la Marhaba i jo ens vam casar l'any 2001.

Llavors ja feia una colla d'anys que ens coneixíem. En Perhat Tursun aleshores feia hores extres en una petita empresa que donava assessorament agrícola a pagesos uigurs, i em va convidar a entrar-hi. Com que no portava gaires cursos a l'escola on treballava, vaig acceptar. Va ser en aquella empresa que vaig conèixer la Marhaba, que també feia poc temps que hi havia entrat a treballar. Sovint enxampava aquella noia de mirada intel·ligent que em prenia les mides.

Ella era cinc anys més jove que jo i, segons era costum,

m'hauria d'haver anomenat Tahir *aka*. La paraula *aka*, que vol dir germà gran, la solen fer servir els uigurs més joves per adreçar-se respectuosament a qualsevol home més gran. A les dones més grans se les tracta de *hede*, o germana gran. Però la Marhaba m'anomenava Tahir i prou. Amb allò ja em vaig adonar que tenia alguna cosa especial.

Mentre treballàvem a l'empresa d'assessorament agrícola, de vegades dinàvem junts i xerràvem sovint. De mica en mica vam anar intimant.

Durant els tres anys que vaig passar a la presó vaig perdre el contacte amb la Marhaba. Quan vaig tornar a Ürümqi un cop alliberat, una de les primeres coses que vaig fer va ser confirmar amb la dona d'en Perhat que la Marhaba continuava soltera. Pocs dies després, la Marhaba i jo vam decidir quedar davant del Teatre del Poble.

Quan hi vaig arribar, la vaig veure que m'esperava. Em va mirar amb un somriure dolcíssim però, un cop ens vam haver saludat, va fer cara de preocupada. Tres anys abans, s'havia sentit molt dolguda quan me n'havia anat sense acomiadar-me. I quan va saber que m'havien detingut, es va passar tres dies plorant, sense sortir de casa. No podia ni menjar.

Aquell dia glaçat d'hivern, poc abans que es fes de nit, ens vam quedar parlant a la carretera mentre passaven els cotxes a tota velocitat. Tres anys a la presó m'havien deixat insensible a tot, però després de les seves paraules vaig deixar de sentir el fred.

Després d'allò ens vam anar veient regularment. Ara que s'havien acabat els meus anys de misèries, sentia la necessitat imperiosa de l'escalf d'una família i la meva re-

lació amb la Marhaba es va anar consolidant. Era amable i tenia bon cor. Em visitava sovint, em cuidava i va fer seves les meves penes.

Finalment, vam decidir de casar-nos. Els meus pares, que vivien a Kashgar, no tenien gaires diners, però ens en van donar per llogar un pis. Per al dot, vaig demanar cinc mil iuans a un amic. Un dot molt petit.

—No pateixis per això —em va dir la Marhaba—. Si hi treballem plegats, podem guanyar diners, podem tenir una bona vida.

Després de casar-nos, la Marhaba i jo vam poder tornar entre tots dos els cinc mil iuans.

No gaire temps després de casar-nos, vam haver de transferir els nostres registres d'habitatge a un registre combinat del nostre nou barri. Vaig anar a la comissaria de policia on estava registrat, vaig recollir la meva documentació i la vaig portar a la nostra nova comissaria. La policia han responsable dels registres de propietat es va mirar els meus documents. La seva reacció va ser inesperada i brusca.

—El seu número d'identificació actual és diferent del número d'identificació del seu arxiu de registre.

—Com poden ser diferents?

—El seu número d'identificació original és un número de Pequín, que comença amb onze —va respondre secament—, però el seu número d'identificació actual és un número d'Ürümchi, que comença amb seixanta-cinc. No està bé. Una persona només pot tenir un número d'identificació. El seu número de Pequín és el que compta.

Per un instant em vaig quedar sense paraules.

—I ara què he de fer, doncs? —vaig preguntar finalment.

—Vagi a la comissaria de policia d'on ha portat el registre. Arregli el número d'identificació i després torni. En cas contrari, no podrà traslladar el registre aquí.

Quan havia anat a la universitat a Pequín, m'havia registrat allà, tal com mana la llei. Poc després d'allò, quan la Xina va introduir la primera generació de carnets d'identitat, vaig rebre un carnet; com que el meu registre era a Pequín, el carnet duia un número de Pequín. Quan vaig tornar a Ürümqi, vaig traslladar el meu registre a la comissaria de policia local i vaig rebre un nou carnet d'identitat amb un número d'Ürümqi. No vaig fer gaire cas del canvi; vaig donar per fet que quan canviaves el registre, el número del carnet d'identitat també canviava. Durant sis anys havia fet servir aquell carnet d'identitat sense cap problema. Ara resultava que aquell número de carnet era incorrecte.

L'endemà vaig tornar a l'antiga comissaria de policia i vaig explicar la situació. L'agent de policia han que s'encarregava dels registres va donar un cop d'ull als documents que m'havia lliurat el dia abans i va veure el problema immediatament. Però es va quedar allà asseguda sense badar boca.

—De debò que és incorrecte? —vaig preguntar per assegurar-me'n. Era evident que ella no volia admetre l'error. Als funcionaris del govern, i particularment als agents de policia, els costa molt de reconèixer els seus errors. Vaig pensar que, sis anys abans, el número del carnet d'identitat probablement me l'havia canviat un agent diferent, però si era aquest el cas, aquella agent de policia estava encobrint l'altre agent per defensar l'honor de tot el sistema. De sobte va aixecar el cap.

—Com és que no va descobrir el problema en el seu moment?

—Vaig donar per fet que quan es portava un registre a Ürümchi des d'un altre lloc, el número d'identificació canviava.

—L'error va ser seu —va dir ella amb fermesa.

Allò em va acabar la paciència.

—Vostè ho va fer malament i ara me'n culpa a mi? Jo no puc canviar el número del carnet d'identitat, això és totalment responsabilitat seva.

—No és així com funcionen les coses —va dir ella, ignorant el que havia dit jo—. Porti'ns una carta de disculpa reconeixent que és culpa seva per no haver-se adonat del problema a temps. I jo ho processaré per vostè.

No hi havia res més a dir. Sé que hauria d'haver estat content que hi hagués una manera de resoldre el problema, encara que fos a costa d'assumir-ne jo la culpa. Un cop vaig haver escrit la carta de disculpa, l'agent de policia va omplir un formulari titulat «Certificat de canvi de número de carnet d'identitat de resident de Xinjiang». Hi deia que el número actual del meu carnet d'identitat era incorrecte i que se'm tornaria a donar el número de carnet d'identitat anterior. La policia va posar el segell al formulari.

Amb la restauració del meu antic número de carnet d'identitat, els sis anys anteriors de la meua vida, incloent-hi els tres anys que havia passat a la presó, es van convertir en una vida sense número. En realitat, allò va ser una sort per a mi. Tenia l'esperança i la creença que els antecedents del meu càstig i empresonament haguessin quedat esborrats del sistema policial. L'adopció dels ordinadors en xarxa encara no s'havia generalitzat.

Quan ens vam casar, la Marhaba i jo no teníem una feina estable i arribàvem a final de mes traient una mica d'aquí i una mica d'allà. Tots dos treballàvem molt i alhora començàvem una família; els dies eren llargs però feliços. Finalment, vaig aconseguir un lloc com a director de pel·lícules en una companyia de mitjans privada. Vam tenir dues filles. Durant set anys, vam viure en un pis de lloguer; finalment, l'any anterior, havíem pogut fer una hipoteca i comprar una casa pròpia.

La meva feina com a director era cada cop més coneguda. Jo continuava escrivint versos i m'havia guanyat una certa reputació com a poeta. Després de molt d'esforç i molts contratemps, finalment havíem aconseguit establir una rutina de vida i teníem una certa sensació d'estabilitat.

Durant els deu anys posteriors a la sortida de la presó, la policia m'havia mirat de localitzar de tant en tant amb diferents pretextos, com feia amb molts altres intel·lectuals uigurs. Aquests incidents, però, no van estar mai relacionats amb el temps que havia passat a la presó. A més d'haver canviat el número de carnet d'identitat, crec que també era degut al fet que jo havia estat detingut a la prefectura de Qizilsu, mentre que el meu registre d'habitatge era a Ürümqi. Llevat que es tractés d'un cas particularment important, la policia solia preocupar-se únicament pels temes de la seva pròpia àrea. No resultava factible que agents de policia de Qizilsu fessin regularment els mil cinc-cents quilòmetres fins a Ürümqi per tenir-me vigilat.

Si la meva condemna de presó feia que ara la policia d'Ürümqi m'hagués afegit a la seva llista negra, em vigi-

larien de prop durant la resta de la meva vida. L'estabilitat familiar que tant m'havia costat d'aconseguir quedaria feta miques.

Vam tirar avall per un carrer estret del centre i ens vam aturar davant de la comissaria de policia del districte de Tengritagh. Era un edifici antic. Els agents de paisà em van portar a un despatx anodí de la segona planta. Hi havia tres taules i tres cadires, amb un ordinador normal i corrent a cada taula. Les taules i les pantalles d'ordinador estaven cobertes per una capa de pols; em vaig imaginar que feia pel cap baix un mes que no entrava ningú en aquell despatx.

L'Ekber em va fer un gest perquè segués a la cadira més pròxima a la porta. La dona agent havia desaparegut.

—Vol beure alguna cosa? —va preguntar l'Ekber.

—Em prendré una Coca-cola, si n'hi ha —vaig contestar jo.

En Mijit va sortir del despatx. L'Ekber va engegar l'ordinador del costat de la finestra i se'm va adreçar educadament.

—Puc veure el seu carnet d'identitat?

Jo em vaig treure el carnet d'identitat de la cartera i vaig caminar cap a ell. L'Ekber va deixar el carnet al damunt de la taula.

En Mijit va tornar amb tres llaunes fresques de Coca-cola. Me'n va donar una a mi i una altra a l'Ekber. L'Ekber va sortir de la sala. Mentre em bevia la Coca-cola, vaig fer el possible per aparentar calma. En Mijit va deixar la seva beguda al damunt de la taula, va mirar per un instant la pantalla centellejant de l'ordinador i va caminar cap a la porta. Abans que pogués sortir, li vaig dir que

havia d'anar al lavabo. Volia veure com reaccionava. No hi havia ningú al passadís; en Mijit em va dir que el seguís i em va guiar fins a un lavabo dues portes més enllà. Jo hi vaig entrar i ell va entrar darrere meu, vigilant-me de prop. Aparentment, jo era una persona d'interès considerable per a ells.

Quan vam tornar al despatx, vaig tornar a seure a la meva cadira i en Mijit va sortir del despatx.

Em van deixar allà sol durant gairebé una hora. Allò era guerra psicològica. Qualsevol persona en la meva situació hauria estat angoixada per saber per què l'havien duta allà; com més temps la deixessin sola sense cap informació, més augmentaria la seva agitació, confusió i desesperació. Com que jo n'era conscient, vaig mirar de no amoïnar-me gaire.

Finalment, l'Ekber i en Mijit van tornar al despatx. En Mijit duia un paquet de paper pautat i un bolígraf. L'Ekber va acostar una cadira i va seure davant meu. En Mijit va seure davant de l'ordinador del costat de la finestra. L'Ekber va començar a parlar.

—Potser no havia estat mai en un lloc com aquest. M'imagino que deu estar força nerviós. No pateixi, no hi ha cap motiu perquè es posi nerviós. Només hi ha algunes coses sobre les quals li volem preguntar. L'única cosa que ha de fer és contestar sincerament i tot això s'haurà acabat.

Així que ho vaig sentir, vaig entendre que aquell interrogatori no tenia res a veure amb el temps que havia passat a la presó. Em vaig tranquil·litzar considerablement.

—Naturalment —vaig respondre amb confiança.

Metòdicament i infatigablement, l'Ekber em va pre-

guntar d'una manera força minuciosa sobre la meua vida i detalls personals: nom, edat, adreça, feina, membres de la meua família, parents, breu biografia i més. Allò era una formalitat.

A l'hora de donar la meua biografia, em vaig saltar el temps de condemna a la presó. Parlant de l'escola que m'havia despatxat, vaig dir que havia «renunciat a la feina». Innombrables quadres i funcionaris del govern d'empreses estatals havien abandonat una feina estable per provar sort al sector privat. El meu comentari sobre la renúncia al lloc de treball no cridaria gaire l'atenció.

En Mijit ho anava escrivint tot. Mentre jo li donava la meua informació bàsica, ell va mirar diverses vegades el meu carnet d'identitat al damunt de la taula.

Mentre escrivia, el bolígraf no parava de donar-li problemes. Una vegada i una altra, el sacsejava per fer fluir la tinta. Vaig començar a sentir pena per ell. Llàstima de no tenir un bolígraf per poder-li oferir, vaig pensar. Però la seva paciència em va sorprendre. Jo, en el seu lloc, hauria anat a un altre despatx a buscar un bolígraf que funcionés millor.

Un cop obtinguda la informació dels meus antecedents, l'Ekber em va preguntar quina mena de feina feia la meua empresa. Jo li vaig començar a donar una explicació detallada de les nostres operacions.

—La seva empresa té contactes internacionals? —va preguntar amb un to informal.

Ho vaig entendre de seguida. Per fi havíem arribat a la clau de la qüestió: aquell interrogatori tenia a veure amb les nostres connexions amb l'estranger.

—Crec que la filla d'un dels nostres empleats està estudiant a l'estranger —em vaig afanyar a dir.

—I vostè? Té cap contacte amb l'estranger? —va preguntar, acostant-se al tema.

—Jo estic en contacte amb dues persones a l'estranger. El meu amic Jüret estudia per al doctorat al Japó, i estem en contacte regularment. El meu amic Ablet s'està traient el doctorat als Països Baixos, també parlem sovint per telèfon.

Mentre ho deia, vaig recordar que una setmana abans l'Ablet i jo havíem parlat per telèfon durant més d'una hora. El motiu de l'interrogatori començava a quedar més clar.

L'Ekber em va preguntar sobre en Jüret. Era una altra de les seves maniobres mentre s'acostava a l'objectiu. Vaig decidir posar-lo a prova: com que el seu objectiu era l'Ablet, em vaig prendre el meu temps descrivint la meva relació amb en Jüret, un amic íntim meu des de l'institut i que havia estudiat a la facultat de medicina de Chengdu, a la província de Sichuan. Després de la graduació, en Jüret havia tornat a Xinjiang, on primer havia treballat a l'Hospital de Medicina Tradicional Uigur de la Regió Autònoma i després a l'Hospital d'Oncologia, tots dos a Ürümqi. Vaig veure que l'Ekber s'impacientava mentre jo m'enrotllava d'una manera exasperant. Quan vaig començar a explicar els preparatius d'en Jüret per estudiar a l'estranger, al Japó, a l'Ekber se li va esgotar la paciència i em va interrompre.

—I què me'n diu de l'Ablet? Quina és la seva relació amb l'Ablet als Països Baixos?

Finalment havia arribat al moll de la qüestió. Els vaig

explicar que l'Ablet i jo feia temps que érem amics íntims, els vaig parlar de la seva feina com a editor en una editorial d'Ürümchi, de la seva partida per estudiar als Països Baixos. L'Ekber em va preguntar quan i per què havia parlat per última vegada amb ell.

L'Ablet m'havia trucat feia dos dissabtes al migdia. Deu dies abans, m'havia trucat per preguntar-me si li podia enviar algun dels meus poemes. La seva esposa, que feia poc que havia arribat als Països Baixos procedent d'Ürümchi, s'havia trobat amb molt de temps lliure i estava pensant de traduir poesia uigur a l'anglès. Després d'aquella conversa, jo li havia enviat a l'Ablet una dotzena de poemes meus per correu electrònic, però per algun motiu no li havien arribat. Era el que em volia preguntar en la trucada de feia dos dissabtes. Jo li vaig prometre que li reenviaria els poemes aviat.

L'Ablet i jo aleshores vam començar a conversar sobre la vida intel·lectual uigur, i estàvem engrescats en la conversa quan la Marhaba em va fer un gest perquè pengés el telèfon per dinar. Per tant, no vaig poder acabar la conversa amb el meu amic a l'altra banda del món.

Li vaig descriure la conversa telefònica a l'Ekber detalladament. No cal dir que no hi havia hagut res en aquella trucada que meresqués l'atenció del policia. Els intel·lectuals uigurs solien anar amb molt de compte amb el que es deien entre ells per telèfon; sovint feiem broma que ens controlàvem més nosaltres mateixos que la policia. Em va semblar que devia ser la llargada inusual de la trucada, més que no pas el contingut, el que havia cridat l'atenció de les autoritats. La policia volia saber de què havien parlat un uigur que vivia a l'estranger.

ger i un uigur d'Ürümchi en una trucada internacional de més d'una hora.

L'Ekber devia quedar satisfet per la meva explicació tan detallada. L'expressió se li va tornar notablement més relaxada.

—Ja ho entenc. Això és el que volíem saber —va dir amb un somriure—. Vostè també va estudiar a Pequín. Jo em vaig graduar a la Universitat Popular de Seguretat Pública.

—De debò? —Li vaig tornar el somriure. En aquell instant, però, em va venir al cap la Marhaba, que em devia estar esperant angoixada a casa. De sobte em va consumir l'impuls de marxar d'aquell lloc. Però l'Ekber no mostrava cap senyal de tenir pressa.

—Naturalment, jo soc molt més jove. Vostè és un *aka*, per a mi. Ara que hem tingut l'ocasió de conèixer-nos, ens hauríem de mantenir en contacte.

Allò era l'última cosa que volia sentir. No tenia cap més opció, però, que assentir.

—Naturalment —vaig contestar afectuosament.

—Ens posarem en contacte amb vostè quan tinguem temps. Si no li puc trucar jo mateix, s'hi posarà en contacte en Mijit. Podríem tenir una agradable conversa tot dinant.

Allò era una trampa.

—És clar —vaig dir amb seguretat—. Truquin-me quan els sembli convenient.

—Ah, una altra cosa —va afegir l'Ekber amb un posat sobtat de seriositat—. Què fa servir per comunicar-se a internet?

—Faig servir el correu electrònic o el servei de missatgeria QQ.

—Els poemes que li va enviar a l'Ablet encara deuen ser al seu correu electrònic, oi?

L'Ekber mirava de posar a prova la veracitat del que li havia dit i veure si hi havia cap problema polític amb aquells poemes.

—Estic segur que hi deuen ser.

—En aquest cas, doni'ns la seva adreça de correu electrònic i el número de QQ, així com les contrasenyes —el to de l'Ekber es va tornar brusc—. Ara són les sis de la tarda. Durant les pròximes vint-i-quatre hores, no toqui cap dels comptes.

En Mijit va agafar l'última pàgina de l'informe que acabava d'acabar, la va posar al damunt de la taula i em va allargar el seu bolígraf deficient. Jo vaig agafar el boli, el vaig sacsejar un parell de vegades i vaig escriure la informació que l'Ekber m'havia demanat. En Mijit em va tornar el carnet d'identitat.

Quan vam sortir de l'edifici, l'Ekber ja plegava de la feina.

—Molt bé, doncs, Tahir *aka*, estarem en contacte.

Em va semblar xocant que encara em digués *aka*.

—Com se suposa que he de tornar a casa? —vaig preguntar molest—. Ja que m'han portat aquí, potser em podrien tornar.

Després d'haver-se passat la meitat del dia interrogant-me sense cap justificació, ara havia de tornar pel meu compte. Cap dels dos s'esperava que jo digués res per l'estil. A l'Ekber allò el va agafar una mica a contrapeu. En Mijit li va llançar una mirada.

—Ah, és clar, és clar —va dir l'Ekber recobrant ràpidament la circumspecció—. En Mijit el portarà a casa seva.

La *hede* Marhaba el deu estar esperant. Per què no li fa un truc per tranquil·litzar-la? —va reblar maliciosament.

En Mijit em va tornar a casa en el mateix cotxe. Quan vam arribar al nostre barri ja era fosc.

Així que vaig entrar per la porta, la Marhaba se'm va llançar als braços i es va posar a plorar. Havia estat patint com una boja. L'Aséna i l'Almila, les nostres filles, van venir corrent i em van abraçar fort.

Després que la policia se m'hagués emportat, la Marhaba havia començat a trucar immediatament a amics i coneguts suplicant-los que busquessin ajuda per a mi de qual-sevol persona que coneguessin a la policia. Un parell de coneguts ja havien començat a demanar informació sobre el meu parador. De seguida els vaig trucar per dir-los que no m'havia passat res greu i que ja era a casa sa i estalvi. Els vaig donar les gràcies i vaig penjar el telèfon.

L'endemà al vespre, un parell d'hores després que el període de vint-i-quatre hores de l'Ekber s'hagués acabat, vaig abandonar els comptes de correu electrònic i QQ que li havia donat i em vaig registrar amb comptes nous. Vaig decidir abstenir-me durant un temps de contactar amb gent a l'estranger, incloent-hi l'Ablet i en Jüret.

Dues setmanes després, estava treballant a la meva oficina quan va trucar l'Ekber. Després dels compliments habituals, em va dir que li agradaria que ens trobéssim per conversar, si tenia temps. Li vaig explicar educadament que en aquell moment estava ocupadíssim, que estaria lliure al cap d'uns dies, i que llavors ens podríem trobar per parlar. Si podia fer servir excuses com aquella per evitar-los, a la llarga me'n desempallegaria definitivament. Si m'hi reunia una sola vegada, els meus problemes

no s'acabarien mai. Si les coses sortien com ells esperaven, em podrien burxar perquè els informés sobre gent del meu entorn; pel cap baix, segur que em tocaria pagar a mi els dinars.

Van passar un parell de setmanes. En Mijit em va trucar per dir-me que l'Ekber volia parlar. Ràpidament em vaig empescar una altra excusa: treia el fette per la boca per acabar un documental i no estaria lliure durant una temporada, però ja trucaria a l'Ekber jo mateix així que tingués una estona lliure. Semblava evident que no em deixarien escapar tan fàcilment.

Cap a aquella època, el Ministeri de Cultura de la Regió Autònoma va decidir organitzar un festival per celebrar la cultura distintiva dels dolans, una comunitat uigur que viu bàsicament al sud-oest del nostre país. El festival se celebraria a Mekit, un comtat que es considera el centre de la cultura dolan, i es va planificar una actuació artística per a la cerimònia inaugural. Per supervisar l'actuació, el govern va nomenar un director executiu, que era una persona molt ocupada, de manera que els organitzadors necessitaven un director executiu que s'ocupés de les feines quotidianes, sobretot durant els llargs preparatius a Mekit abans del festival. M'ho van demanar a mi.

Era en un taxi de camí cap a l'aeroport quan va trucar en Mijit demanant-me novament que ens veiéssim. Vaig veure l'oportunitat de treure'm definitivament el dogal del coll i vaig parlar sense pèls a la llengua.

—Vaig de camí cap a Mekit per fer una feina per al govern durant un mes. Soc una persona ocupada. No em poden continuar importunant d'aquesta manera —vaig dir bruscament perquè quedés clar el missatge—. Si he

comès cap delicte, detinguin-me. I, si no, parin de fer-me trucades avorrides amb peticions absurdes.

Vaig posar un èmfasi ostentós en el fet que viatjava per treballar per al govern. Per espantar algú del govern, has de fer servir el govern. Era precisament a les persones com jo, que treballem fora del sistema governamental, a qui els agradava assetjar.

Va funcionar meravellosament. Van deixar de trucar-me.

A primers de maig, un amic meu es va casar al restaurant La Vinya d'Ürümchi. Gairebé tots els meus amics íntims i coneguts de la ciutat hi eren. Com a mestre de cerimònies, jo voltava per allà ocupant-me de diverses coses.

En un moment donat de l'acte em vaig escapar al lavabo. Quan en vaig sortir, vaig topar directament amb l'Ekber.

—Ah, vostè també ha vingut al casament? —li vaig preguntar sense immutar-me.

—Sí, soc aquí pel casament —va respondre, clarament nerviós—. Ara ens veiem —va reblar abans d'entrar a correcuita al lavabo.

Amb la intenció de saber què hi feia l'Ekber al casament, vaig anar a la taula de la núvia i el nuvi i discretament vaig preguntar al meu amic si havia convidat un agent de policia que es deia Ekber. Ell em va assegurar que aquella persona no formava part de la llista de convidats. El meu paper a la cerimònia em donava un bon pretext per fer un volt per la sala i vigilar l'Ekber. Però no era enlloc.

El nuvi feia poc temps que havia tornat d'estudiar a l'estranger, i entre els convidats hi havia un amic nostre

dels Estats Units. Vaig donar per fet que aquell era el motiu pel qual l'Ekber s'hi havia presentat sense invitació. Devia tenir la responsabilitat de mantenir vigilades les persones amb contactes internacionals. Llavors vaig entendre que enlloc estaria fora de l'abast de la policia secreta.

Tot i que sabia que no podríem evitar aquella mena d'assetjament regular de la policia, i tot i que tenia pocs motius per pensar que les coses millorarien, no podia evitar sentir l'esperança de no haver de tornar a passar per allò. N'estava fart, de viure amb por.